

Ivo Grahor:

Petletnega Miloša moška povest

Ko je Milena še pripovedovala bratoma o božji poti in križcih, so se okrog njih zbrale, tulajše sestre. Poslušale so skoraj do konca. Potem pa zagnale strašen vrišč, tako da je mati pritekla pogledat, kaj se godi.

»Mama, mama! Kdaj pojdemo me na Brezje?«

nikdar več. Videl je, da je sestra srečna. Rad bi bil ostal blizu nji, a se mu je zdelo, da prisluškovanje ni lepo in je šel.

Sestri Mileni je z vsem srcem privoščil, da je tako srečna. Vse, kar je želela, se je Miloš takoj potrudil uganiti in hitro narediti.

»Kdaj pojdem jaz?«

»Jaz!«

Vse tri so kričale. Mati se je prijela za glavo in jih prosila, naj utihnejo.

»Saj pojedete vsi,« jih je tolažila.

»Vsako leto pojedeta dva, ker sem se nekoč tako zaobljubila.«

A sestre so hotele natančno vedeti, kdaj.

»Ko boste velike in še prej. Vsak Jovek gre enkrat na božjo pot, le večji mora biti, da ve, po kaj gre. Tistega romanja jaz ne maram kakor se vozijo tod za zabavo od cerkve do cerkve.«

Sestrice niso našle več pravih besed. Milena pa je odšla z materjo in sta se resno razgovarjali, da je Miloš nehoti prisluhnil. Lepo je, če mati tako resno govori. Šepetali sta. Torej ni mati nič več huda na Mileno in morda ne bo

Ona pa, ko da bi vedela. Prvič ko je spet prišla domov, ga je odlikovala kakor ni Miloš nikdar mislil, da bi sploh bilo mogoče.

Torej je bil in val so se začudili ko je popoldne v vežo stopila — Milena.

»I povej, duša, kako ti prihajaš ob tej uri domov!« jo je sprejela presenečena mati.

»Opravek imam. Poko stvari potrebujemo in nikogar nisem imela, ki bi šel k vam. Vsi delajo na polju. Danes so prišli kosci. Zamestiti moram štruklje in dajati boljšo hrano.«

Šli so v trgovino in pripravili mnogo blaga, sladkorja, kave in drugih potrebščin. Nekaj je hotela vzeti takoj s seboj, za ostalo pa je prosila, da bi drugi dan poslali po mlekarju. Domači so se vsi zbirali okrog nje, toda ona je

bila nemirna in ni dosti govorila, zelo se ji je mudilo nazaj in mati jo ni ustavljala.

»Dobra gospodinja se drži doma,« je rekla.

Sestra pa je imela še druge skrbi. Bala se je iti sama po cesti skozi gozd, ker je videla, da tabore v njem cigani.

»Saj se jih ne bojim, a ne bi rada hodila sama. Toliko vas je doma in me lahko eden spremi vsaj do Jakše. Dajte mi Miloša in naj ostane nekaj dni pri nas!«

Pogledala je Miloša, ki ni mogel skriti veselja, da pojde z njo. Iz njenih oči je bral, da je takoj pomislila nanj in si prav njega izbrala za spremstvo. Najrajši bi bil ta hip velik in zelo, zelo močan. Strahu pred cigani se ni niti spomnil.

Mati je bila zadovoljna. Povabila ju je še v kuhinjo, kjer sta morala piti kavo, potem sta se lepo poslovila, vzela vsak nekaj moke in šla. Mati, Marjanca in Janez so ju spremili do ovinka, potem so se pa vrnili in kmalu sta ostala sama na široki cesti.

8. Cigani

Hitro sta hodila. Sestra ga je pohvalila, da hodi kakor velik in da ni vedela, kako urno zna ubirati cesto. Pa saj bo kmalu hodil v šolo. Jeseni. »Da, jeseni.« Miloš je bil vesel.

»Da le ne bi bil tako majhen!« je vzkliznila. »Zakaj nič ne rasteš?«

»Stric Kolar pravi, da ne bom nikdar velik, pa saj to nič ne de,« ji je odgovoril, a upal je, da bo nekoč velik kakor oče in brat.

Ona pa je nadaljevala razgovor. Maršikaj je povedala, česar Miloš dotlej ni vedel.

Pogovarjala sta se o koscih.

Cigani tudi delajo, a na polju ne, ker ne znajo. Za delo moramo imeti orodje. Cigani imajo kovaško orodje, da lahko delajo bakrene kotle in podkujejo konje. Cigane prorokujejo srečo.

Nad dolino je sijalo solnce še jako visoko. Voda je tekla ves čas ob cesti, le nekod se je skrila med travniki in za zelenim drevjem, pa kmalu spet prišla prav do ceste. V plitvinah je žuborela. Lesketala se je skozi veje in čista je bila ko studenčnica.

»Cigani so ljudje,« je začela Milena. »Nikjer ne bivajo, ker nimajo hiš. Klatijo se. Spe v šotorih ali kar na vozeh. Saj si jih videl?«

Miloša se je polastila velika radovednost. Cigane je dostikrat videl, prihaja-

li so mimo in se navadno pri razpočju ustavili. Casih jih je bilo mnogo. Zdal pa bo videl šotore. Spomnil se je njihovih konj. Zanj take živali sploh niso konji, ampak kljuseti, ki so tako mršava, da jim lahko prešteješ rebra ali obesiš na kolke klobuk. Krpan je imel boljšega! Vprega je čudna brez komata, ima samo jermenje in široke pasove iz črnega usnja. Voz je velik in pleten, da je podoben veliki košari. Tu imajo cigani svoje bisage, seno in kotle. To je vse, kar imajo. Nekateri prekupejo konje. Kier se ustavijo, gredo moške in žene v vas, otroke pa pustijo na vozu. Ljudje jih že dobro poznajo, tudi konje kupujejo od ciganov. Najrajši imajo cigana Janeza in Jožeta. Pravi, da sta bogata. Njune obleke nisto raztrgane kot pri navadnih ciganih. Na črnih zametastih jopičih imata lepe, okrogle gumbce, uro, srebrno veržico in okrog vratu pisano ruto. Tudi njihove žene in otroci, ki jih imajo s seboj, so lepo oblečeni. Cigan Janez je ciganski župan. Jože je njihov papež, kar se mu pozna po dolgem coslju, ki mu visi po hrbtu. Pa svetlo bradico ima. Dekleta in stare ciganke si vežejo na kite srebrne in bakrene novce, lasje so jim navadno črni in kite zelo dolge. Gotovo so tudi težke, ker imajo toliko novcev na njih, da jih nikdar ne prešteješ. Takoj, ko se njihovi konji ustavijo, poskačejo ciganke z voz in gredo v vasi, pripovedovat srečo ali pa krast. Kradejo, kar dobe. Svoje otroke pustijo na vozu, le včasih si denekatera tako umazano stvarico v bisago in gre z njim po hišah, ali pa capljajo otroci za njimi in prosijo kruha. Mali otroci so seveda tudi malo oblečeni, so samo v srajčkah. Črni so kakor škratje in čeprav so majhni, se nič ne boje. Nekateri že kradejo. Zato je treba zmerom paziti, kadar pridejo tolpe ciganov po cesti. Kmetje ciganske nadlege ne marajo. Dolgo ne smejo ostati cigani nikjer, ker nimajo dovoljenja. Orožniki pridejo in jih prepode dalje. Včasih je dež, včasih mraz, a oni so vedno na prostem. Nekoč je zvedel, da so prenočevali na bližnjem travniku.

»Boš videl, kako cigani kuhajo,« se je spet oglasila sestra. »Šotore imajo. Pod šotori so si napravili ležišča. Vozove so zavlekli v gozd, med drevjem pa netijo ognje in kurijo. Pa koliko jih je!«

»In kje so?« je vprašal Miloš, ki ni mogel več premagati radovednosti.

»Prav v zadnjem ovinku, preden prideva do Jakševe hiše.«

A Miloš je slišal, da so v Babji dolini,

in že po imenu se mu je zdel tisti kraj zanimiv.

»Kaj, v Babji dolini?« je vprašal

»Babja dolina se prične pri Joškovem hrastu. Tam je najlepši gozd. Cesta teče skozi, med bukovim in hrastovim drevjem šumlja potoček, ki nikdar ne usahne. Do velike vode ni niti 500 metrov razdalje, drugače pa velika samota.«

Tu so taborili cigani. Ko sta Milena in Miloš obšla največji ovinek, se je nenkrat odprla pred njima tiha dolinica. Velik ciganski voz jima je okrenil pogled v zatišje, kjer sta opazila še nekaj voz, nekaj rdečih, po drevju razvešenih ciganskih oblek in dva konja, ki sta se mirno pasla. Ognja ni bilo več, žerjavica je pogasila ležala v veliki črni kopici in se temno lesketala, ko da jo je pred kratkim nekdo polil z vodo. Mnogo ljudi je taborilo tukaj, zdaj ni bilo videti nikogar. Mahoma so se mu zazdeli cigani skrivnostni. Srce mu je nekoliko zastalo in spoznal je, da še nikdar ni bil v taki samoti. Toda šel je moško naprej.

Nenadoma je zeleni zai oživel. Iz šotorov so prišle ciganje, mali cigančki so se od nekod zvalili na tratice in z ročicami lovili drug drugega za noge. Črn pes je zarenčal pod vozom in se leno pretegnil. V bližini je zažvenkljal kovani denar, v zraku je zadišalo močno po čebuli. Iz grma je stopila mlada ciganka. Miloš jo je že v prvem hipu spoznal. Bila je ona, ki ji je nekoč podaril hruško, ker ga je prosila in ker je imel dve. Njeni zobje so bili popolnoma beli, oči temne, lasje črni kot oglje in spleteni v štiri dolge kite, na katerih je imela obešenih po dve vrsti tolarjev. Zanimal se je njeni novi obleki, v kateri se mu je videla zdaj še lepša, in opazil je, da ima tudi nove opanke. Le čemu se je tako napravila! Veliki, zlati uhani, dvoje svetlih kolesc, so ji padali okoli vratu in se od njega rahlo odbijali. Skočila je z brega na cesto in ju pozdravila:

»Kam greste, mlada? Če utegnete, vam odkrijem srečo. Našli boste zadovoljstvo. Bogati ste, vsega imate dovolj.«

Sestra se je zasmejala:

»Kako veste, da imamo vsega dovolj?« je vprašala, a ciganka ji ni odgovorila takoj. Oledali sta si iz oči v oči in Miloš je prvič opazil, da ima njegova sestra lepe, svetle lase, ciganka pa črne. Zdelo se mu je, da bi si bili s ciganko lahko dobri prijatelji.

»Jaz pridem k vam. Saj bivate blizu,«

je rekla čez nekaj časa ciganka.

»Tudi če ne pridete, ne bo nič hudega,« ji je hitro in še vedno s prijaznim smehom odgovorila Milena, obenem pa se je močno začudila. »Kako veste, da bivamo blizu? Ali ste že bili pri nas?«

Ciganka je nekoliko pomislila, potem je zamahnila z roko proti Miloševemu domu, a rekla ni ničesar.

»Madit! Madit!«

Miloš in sestra sta šla počasi naprej.

Nekdo je klical mlado ciganko. Stara ciganka je bila, ki je počasi lezla z voza in strogo pogledala proti cesti.

»Ona je zločesta,« je rekla mlajši.

»Pusti jo. Vsi bogatini so zločesti.«

Mlada ciganka je povescila oči in se obrnila v gozd.

»Hodita srečno!« se je poslovila.

»Tudi vi!« je odgovorila sestra.

Milošu je bilo žal, da sta se tako razšli. Med pogovorom je opazil, da so cigani posebni ljudje. Tisti hip je verjel, da vedo več, kakor mi. Sestra ga je prekinila:

»Pa se je le zmotila,« je rekla in se še enkrat ozrla. Mali cigančki so se prebudili; zagnali so velikanski vik in krik. Morda jim je mlada ciganka dala košček čebule, ki ga je še imela v roki. Cigani jako radi jedo čebulo.

Ob sestrih besedah je Miloš osupnil.

»Kako da se je zmotila?« je vprašal sestro.

»Ali nisi videl? Ona misli, da bivam še zmerom doma. Najbrže me je kdaj videla, pa še ne ve, da živim zdaj drugje.«

Na to ni bil pomislil.

»Ampak premišljevala pa je, ker vidi, da nosim s seboj košaro. Kmalu bi bila uganila,« je nadaljevala Milena. Videl je, da je dobre volje.

»Ali imaš res vsega dovolj?« jo je vprašal čez nekaj časa. Zasmejala se je.

»Imam ja. Imam, ampak vsega, kar bi hotela pa ne. Ko prideš k nam, boji priden, da bodo stara mama zadovoljni in da ne porečejo, kakšnega divjaka da sem privlekla v hišo. Zapomni si, in če te kaj vprašajo, lepo odgovori. Za staro očeta imaš cigare, ako jih nisi izgubil.«

»Imam.«

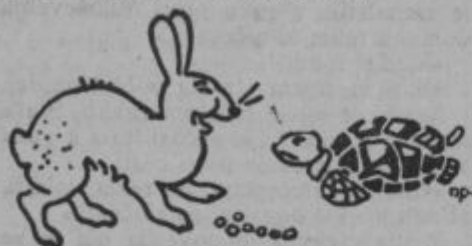
Ta pogovor je Miloša zresnil. Pred njima se je prikazal na desni strani ceste velikanski oreh, skozi drobno vejje vrtnih sliv so zabliščali beli zidovi Jakševе hiše. Prišla sta do mostička, kjer gre cesta čez Jakšev pot.

(Datje prih. nadalje.)

Zajec in želva

(Po stari pravljici.)

Bilo je lepo solnčno jutro. Lahen veter je odpodil meglice. Skrjančki so peli visoko nad žitom, kmetje so hiteli v cerkev v prazničnih oblekah. Vse je bilo židane volje in želva tudi.

Cepela je pred hišo in se domislila, da bi si morala ogledati, kako uspeva njena zelenjava. Njena ženica - tovarišica je ostala doma in umivala deco. Ona se je napravila na pot do svojega zelenjadnega vrta, ki ni bil daleč. Ni hodila še dolgo, ko je prišla do malega gozdiča, ki ga je morala obiti, da je dospela do svojega vrta. Tu sreča zajca, ki je udobno živel zraven zeljnatih nasadov.

Ko zagleda želva zajčka, se mu lepo prikloni ter mu prijazno želi dobro jutro. Toda zajček jo pogleda zasmehljivo in reče:

»Oho, kako to, da že na vse zgodaj tekate čez polje?«

»Malo grem na izprehod,« je odgovorila želva.

»Na izprehod,« reče zajček, »ali res ne znate nič boljšega s temi svojimi pokvečenimi nožicami?«

Želva je razjezila taka predrznost. Huda je bila, da se tako govori o njenih nogah, zato je dejala zajčku:

»Vi, gospod zajec mislite, da zmorete kdove kaj s tistimi vašimi dolgimi, štorljastimi nogami!«

»Mislim da,« je dejal zajec in se smejal.

»To bi se šele videlo,« je odgovorila želva — »stavim, da vas prehitim v teku.«

»Ha, ha, ha,« se je smejal zajec ter se držal za želodček, ker ga je smeh tako lomil.

»Kako ste smešna, gospa želva, z vašimi nožicami. Pa naj bo, sprejemem tekmo. Koliko stavite?«

»Tri glave zelja in tri čebule,« je odgovorila želva.

»Dobro,« je dejal zajec. »Teciva takoj!«

»Počasi,« pravi želva. »Tešča sem še, grem prej domu, da zajtrkujem, čez

dobro uro bom tu.«

Ko je prišla želva domu, je rekla svoji ženki - tovarišici: »Ženka, pojdi z menoj, potrebujem te.«

»Kaj se je zgodilo?« vpraša ženica.

»Stavila sem z zajcem tri glave zelja in tri čebule, da ga premagam v teku in ti mi moraš pomagati.«

»Jojmenel!« je vzkliknila ženica, »ali si znorel?«

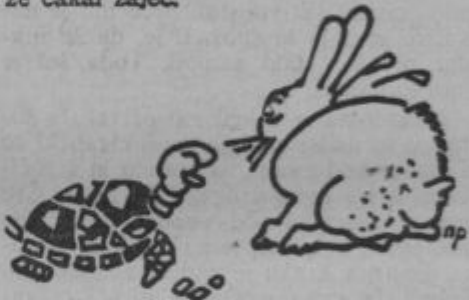
»Jezik za zobe in pojdi z menoj!«

Ko sta šli čez polje, ji reče mož:

»Poslušaj me dobro. Glej, zajec in jaz bova tekla ob robu tega grička od enega kraja do drugega. Vsak po svojem jarku.«

Ti moraš stati mirna ob koncu jarka in ko priteče zajec, zakličeš: evo me tu!«

Tako govoreč sta prišli do cilja. Želva je pustila svojo ženico na enem koncu, sama je pa odšla do kraja, kjer je že čakal zajec.

»Odidemo?« je vprašal dolgouhec.

»Seveda!« je dejala želva.

»Pojdi v svoj jarek!« je ukazal zajec ter štel: ena, dve ... tri!

In zletel je kakor pušica preko polja.

Želva je napravila tri korake, nato pa sedla v jarek.

Ko je zajec ves upehan pritekel na drugo stran, je želva - ženica zakričala: evo me tu! Zajec je ostrmel, pa si je mislil, da mora tu biti kakšna pomota in je rekel:

»Obrni se in teciva z novo!«

Zajec je tekal, da so mu ušesa žvižgala v zraku, ženica je ostala na svojem mestu. Ko je zajec dospel na drugo stran, je želva zakričala: Evo me tu!

Zajec je ves besen zavpil: »Obrni se in tecivaj še enkrat!«

»Dobro,« je dejala želva mirno. In zajec je tekal.

Tekal je naprej in nazaj deset, dvajsetkrat, dokler se je tako upehal, da je obležal kakor mrtev.

Tedaj je želva vzela zelje in čebule, ker je dobila stavo. poklicala je svojo družico in obe sta šli lepo domov, kjer živita še danes, če nista že poginili.

Maksa Samsa:

Prazni strahovi

Čudno je, kako včasih človeka ostraši kaka šala ali malenkost! Povedati vam hočem nekaj takih, ki sem jih sam doživel.

Takrat mi je bilo dvajset let. Neke noči sem moral iti na Bistrico. Ura pozna, noč poljasna in od juga je vel veter, da je listje na drevesih komaj lahno podrhtavalo. Pol urice nisem na cesti srečal nikogar. Ko sem dospel do »Vrtov«, sem začul od Vobovega ropotanje voza. Kmalu sem razločil, da sedita na njem dva kočana: moški in ženska, a bila sta še predaleč, da bi ju bil mogel spoznati. Pa mi je padla v glavo misel: »Ostraši ju!« Skočil sem za ograjo, kjer so ležala debela mladih, posekanih jelš. Zagrabil sem eno iz-

med njih, jo dvignil kvišku in stopil tak na cesto, se postavil kraj jarka in čakal... Voz se je hipoma ustavil in ženska je začela vpiti: »Franc, ne dalje, Franc, glej tam moža, visokega kakor jagnjed! Franc, jaz ne grem naprej...« Moški ji je odgovarjal: »Vdajva se v božjo voljo, Frana, druge pomoči ni! Tudi mene je groza...« Takrat sem ju spoznal. Bila sta Vrteleva iz Kuteževega. Ženska je začela jokati, a Franc je udaril po konjih, ko sta privozila mimo mene, ki sem stal z jelšo ob strani ceste, sta tako zavpila, da mi je bilo takoj žal, da sem ju tako ostrašil. Pa sem jima zaklical, kar se je dalo: »Ne bojta se! Jaz sem: Miha Krmčev iz Vrvice. Česa se bojita?« Izpustil sem jelšo na tla — pa ni vse skupaj nič pomagalo.

Ženska je jokala in vpila, a on je udrihal po konjih, da so šli kakor bi gorelo za njima.

Ko sem jima dan pozneje pravil in zagotavljal, da nista videla strahu, temveč le mene, sta bila skoraj užaljena: »Kar molčite, kar molčite,« je dejala ona, »saj nisva bila slepa: Črn mož, visok kot jagnjed. Gotovo, prav gotovo — sam vrag...«

Prav podobna se mi je pripetila nekoč ponoči na cesti med Vrbovom in Jasenom. Bila je enajsta — temno in viharno. Pred seboj je bilo videti le toliko, kar je razsvetlil blisk za bliskom. Padalo je od zapada, zato sem držal dežnik naprej. Prišel sem do jassenskega ovinka. Kakor rečeno — bilo je temno, temno... Tedajci je udarilo ob moj dežnik nekaj trdega in hkrati zajavkalo s takim glasom kakor bi kdo dal koga na meh. Jaz sam sprva nisem vedel, kaj bi to pomenilo, pa mi je bilo kmalu vse jasno. V istem trenutku je dolg blisk razsvetlil temo in videl sem nekega moškega, ki je s dež-

nikom v roki bezljal čez njive in vpil: »Pomagaj mi Bog, pomagaj!« Revez je namreč s svojim dežnikom zadel ob moj dežnik, pa je mislil, da je strah in je zato zbežal na njive. — Pa sem zavpil za njim: »Kaj se bojiš — kdor si, saj sem tudi jaz človek ko ti! Le vrni se, le vrni se!« Moje vpitje je odmevalo v temno noč — a onega nisem privabil. Bog ve, po kakih skrivnih potih in ovinkih se je bil tiste noči privlekel domov.

No, strah je včasih res prazen!

—
Poslušajte še to, kar se mi je pripetilo v Bosni, ko sem bil za šumskega pisarja:

Bila je temna, temna noč. Dva Hrvata in jaz smo zajahali konje, da bi pojezdili čez šumo v štiri ure oddaljeno mesto. Vsi trije smo molčali. V lesu so vpile sove — bilo je čuti lomljenje bogve kakšne zverine in pokanje vej. Kar je zašepetal eden izmed mojih tovarišev: »Poglejta, pogledjta. Na begovem grobu gorijo tri luči. Jaz ne grem dalje.« — »Jaz tudi ne!« se je tresel drugi.

»Hočeta, da se prepričam sam?« sem vprašal. Onadva sta ostala na mestu, jaz sem pa razjahal, skočil do groba in zagrabil z roko eno izmed treh luči. V roki sem držal — kos lesa, kakor sem videl, ko sem posvetil z užigalico. Bil je trhlad — trhel les, ki se je v temi svetil. Zaklical sem tovarišema, naj prideta bliže in vsi trije smo še za trenutek postali na begovem grobu — potem smo znova zajezdili konje, a Hrvata sta dejala: »Krajnce, nisva mislila, da si tako pogumen!...«

† Srečko Kosovel:

Mravljica

Prislonil sem bilko zeleno
k mravljišču, in mravljica
pleza po njej k meni.

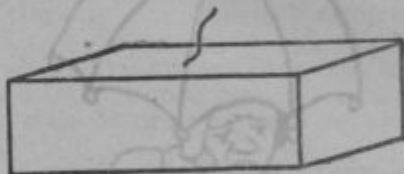
»Kaj hočeš mravljica, kam?
Menda si izgrešila pot,
saj nisi mislila k meni?
Begala bi po moji roki
in ne bi vedela, kam in kako.
Moja roka je zate svet
in ti bi na njej izgrešila sled.«

Spustil sem bilko na tla,
in mravljica hitro je šla
na svojo prejšnjo pot.

ZA SPRETNE ROKE

Obtežilec za pisma

Iz ilovice ali gline si napravimo prizmo v obliki, ki nam jo kaže slika 1. Ilovico je treba preje z rokami dobro pregnesti, tako da dobimo maso, po-

Sl. 1.

dobno steklarskemu lepu ali kitu podobno maso. Ob spodnje robove prizme vtisnemo z ročajem žličke za kavo okrasek, kakor nam kaže slika 2., nakar nastali podstavek posušimo in ožgemo v peči. Da dobli podstavek kovinski sijaj, ga prebarvamo s koščkom grafitu, kakor ga uporabljamo za bar-

Sl. 2.

vanje peči in katerega raztopimo v ojetu. Ko se grafit osuši, ga s staro ščetko dobro obdrgnemo, da dobli sijaj. Kos svinca ali cinka (od stare cin-kaste posode) raztopimo v peči ter vlijemo raztopljeno kovino v vedro vode. Hitro ohlajenje kovine ji bo dalo obliko grma ali česa podobnega; ta uletek pritrdimo na podstavek s kosom žice, ki smo jo že pri oblikovanju podstavka vdelaali v glino.

Počitniška pridiga za male glavice

Da, to je zdaj vprašanje, kaj naj počnete v počitnicah, otroci. Nekaj siromašnih in zdravja potrebnih pojde s kolonijami na letovišče v svežo prirodo, nekateri celo na morje — o morje! Vsi drugi pa boste doma. Res: ljubo doma, kdor ga ima. Najlepše je in najbolj prijetno. Vsega imate: zraka in tečne hrane in zabave. Ampak to še ni vse dovolj za počitnice. Kajti za otroke, ki že hodijo v šolo, morajo tudi počitnice biti nekakšna šola. Ne trdimo, da morate vsak dan jemati knjige in zvezke v roke, čeprav tudi to ne bi nič škodovalo. Treba pa je, da se v počitnicah učite spoznavati življenje.

Kako?

E, o tem bomo navedli en sam lep primer, ki ga slovenski mladini daje prestolonaslednik Peter.

Oni dan se je prestolonaslednik Peter na Bledu v spremstvu svojega učitelja podal v mlin, ki stoji v bližini kraljevskega gradiča Suvobora. V tem preprostem, a zelo lepo urejenem mlinu je učitelj natanko tolmačil mlademu prestolonasledniku, kako se prideluje moka. Prestolonaslednik je z velikim zanimanjem poslušal razlago svojega učitelja in si ogledoval mlinske naprave. Na njegovo željo je lastnik mlina, prijazni Blaž Mandeljc, tudi razstavil mlinski kamen, ga zopet sestavil in poglaval v tek. Ves vesel je prestolonaslednik opazoval, kako nastaja moka. Drobnе prstke je vtikal vanjo, potem pa je pokukal celo v lonec, kjer so se kuhali pravi domači gorenjski štruklji. Še veliko peč so mu pokazali, kjer se peče naš zdravi kmečki kruh — in, vidite, tako je prestolonaslednik Peter spoznal v svoji zorni mladosti skoroda najvažnejše poglavje človeškega življenja: pripravljanje moke za kruh naš vsakdanji, za tisti ljubi kruhek, za katerega vsak dan prosimo tudi v očenašu...

Vam, otroci na deželi, se vsak dan tudi neizmerno mnogo prilik za spoznavanje življenja in prirode. Samo spoznavati je treba — znati! Posedevate ob potoku, pa niti ne veste, koliko je v njem življenja. Kako se razvijajo male ribice, kako jih mnogo postane plen vodnih kosov in drugih požrešnikov. Ali ste že kdaj natanko in mirno opazovali, kako ptičji starši učijo mladiče spreletavati? Ne vtikajte se v gnezda in ne storite nobeni živi stvari nič zalega — še preden kačo je boljše zbežati, ka-

kor jo ubijati... V gozdu, ob potoku in na logu samo previdno opazujte! Strmite za škrlancem, ki se dviga v jutranji ali večerni zarji proti nebu in prši svojo pesem! Kako daleč mu bo sledilo vaše oko? Ali znate priklicati murna iz luknjice? Cvetje na polju — mar vam je že kdaj padlo v glavo, da bi natanko pogledali, kako je cvetka fino sestavljena iz latvic, pestiča, prašnikov. In čebele! Kako marljive so na paši, kako težko obložene se vračajo v čebelnjak! Se mravlje opazujte in po daljšem ali večkratnem opazovanju boste strmeli, kaj vse zmorejo drobne živalice. Pri teh neznatnih stvarcah se boste naučili — pridnosti in vztrajnosti!

Kakor malo kraljestvo je kmečka domačija. Ne postajajte okrog voglov, ne lenarite v travi, ne hodite v nadlego v kuhinji. Zganite se, povsod opazujte! V mladosti morate spoznati, kako se krmijo živali, kako se opravljajo kmetijska dela. Kjer vas domači potrebujejo, — pomagajte! Saj s tem pomagata sami sebi. Očeta ali strica vprašajte, česar še ne veste. Poizkusite si sami napraviti mal voziček ali ladjo, zmaja ali eroplan! Delo je veselje — in tega vam nihče ne bo branil.

Tako smo vam napisali nekaj naukov in če se boste po njih ravnali, se vam bo izpolnilo tisto, kar tudi mi vam od srca želimo: srečne in zadovoljne počitnice.

Fr. Rojcek:

Zdrav kakor roža

Poglejte Borčka našega: ves cvete zdravja kakor roža, ki v vrtu raste svobodno, jo dež poji in veter boža.

A sonce ji pobarva cvet, da zažari kot v jutru zarja, jo v rasti dviga in krepi, da nič se ne boji viharja.

Nač vrtom vihra zahrumlj, osiplje listje, lomijo veje; pripogne roža se v zasmeh, a potlej cvete še krasneje.

Tako se tudi Borček naš razvija v svežem sončnem zraku ob zdravil, tečni hrani, pa že zdaj podoben je junaku!

Danilo Gorinšek:

Vrabcac hoče biti kralj

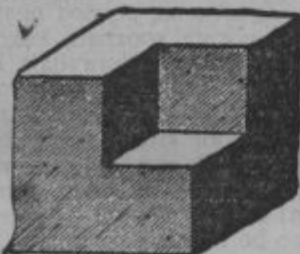
Vrabcac hoče biti kralj.
Krono si iz bilk napravi,
žezlo mu je kos lesa,
cunjci beli — plašč se pravi.

Ves kraljevski pojde v log,
da se vse bi poklonilo,
krog in krog da tisoč rok
pomoči ga bi prosilo.

Ko dospe — pred njim zbeži
mlado, staro na vso silo...
Kmet mu pravi: »Hvala ti!
Dober boš mi za — strašilo!«

Kje je vogal?

Iz te kocke so izrezali vogal. Kam so
za neki skrili?

Postavite risbo na glavo, pa ga bo-
ste zagledali:

ŠALE ZA MALE

Mati zaslisi glasno vpitje iz dvorišča
in hitro plane k oknu:

»Zakaj joče mala Zdenka?« vpraša
svojega šestletnega sinka.

»Zdenka joče, ker se noče učiti.« ji
resno odvrne sinko. »Vzel sem ji torto
iz ročice in sem ji hotel pokazati, kako
jo je treba jesti!«

Učitelj: »Peter, kako to, da je tvoja
domača naloga o mački popolnoma
enaka Pavlovi?«

Peter nekaj časa premišljuje, potem
se mu pa mahoma zjasni obraz:

»Oba sva popisala isto mačko!«

Stric: »Mihec, zakaj pa jočeš?«

Mihec: »Prosil sem mamico, da bi
mi dala nekaj sirovih luknjic, da bi se
z njimi igral, pa me je napodila iz ku-
hinje!«

Križaljka „Hrast“

Pomen besed

Navpično: 1. osebni zaimek, 2.
veliko listnato drevo, 3. predlog, 4. pri-
prava za kajenje, 5. osebni zaimek, 7.
listnato drevo, 9. majhna zajedalka, 10.
kazalni zaimek, 13. vzklik.

Vodoravno: 2. poslopje, 5. mo-
ško krstno ime, 8. domača žival, 9. mor-
ska žival, 11. pritrdilnica, 12. mnogo ži-
vali skupaj, 14. dva samoglasnika.

Rešitev križaljke »Blejski otok«

Navpično: 1. Bled, 2. skavi, 3. ris, 4.
moli, 5. Aron, 7. ko, 8. alga, 10. log, 12.
sv.

Vodoravno: 2. sever, 4. mak, 6. dika, 9.
oral, 11. sol, 12. slovo, 13. ga, 14. Vint-
gar.

Rešitev lestvice

petelin, pegačka.

Rešitev številnice

kanarček

Rešitev zlogovnice

Blagajna

Lenuh

Edison

Dravograd

Bled

